

RAADSVOORSTEL GEMEENTE BUREN

Beeldvormende raad	Oordeelsvormende raad	Besluitvormende raad	Voorstelnummer
n.v.t.	20 januari 2026	3 februari 2026	D.238332 Z.074244

Portefeuillehouder W. Alink

Begrotingsprogramma 3. Sociaal Domein

Onderwerp **Regionaal Actieplan dak- en thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032**

Vorgesteld besluit

1. Het Regionaal Actieplan dak- en thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032 vast te stellen.

Samenvatting van het voorstel

Met de regio Gelderland-Zuid werken we samen aan Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. We doen dat op basis van de visies 'Samen dichtbij!' en het Regioplan Beschermd Wonen. Een uitwerking daarvan vormt nu het Regionaal Actieplan dak- en thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026 - 2032. In het Actieplan beschrijven we de manier waarop we samenwerken met als doel dakloosheid uit te bannen.

In het Actieplan gaan we er van uit dat in 2030 van alle dak- en thuislozen 25% terecht komt in het regionale vangnet. De overige 75% willen we lokaal oplossen. Dat doen we door preventie en herhuisvesting. Een belangrijk uitgangspunt is daarbij dat we er voor zorgen dat mensen die een dak boven hun hoofd nodig hebben om niet verder in de problemen te komen, geholpen worden met woonruimte.

Het Actieplan werkten we verder uit in een concept-Regionaal Uitvoeringsplan. Dat werkten we vervolgens verder uit in een Lokale Uitvoeringsplan.

1. Inleiding

Dak- en thuisloosheid komt in Nederland veel voor. De verwachting is dat het aantal dak -en thuisloze mensen de komende jaren fors toeneemt als gevolg van de krapte op de woningmarkt. Om die reden lanceerden het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in november 2022 het Nationaal Plan Dakloosheid – “Eerst een thuis”. Dit plan sluit aan op de Verklaring van Lissabon om dakloosheid in 2030 volledig te beëindigen. Het Nationaal Plan Dakloosheid omvat een fundamenteel andere kijk op dakloosheid en stelt dat de aanpak ervan begint met huisvesting.

Het Nationaal Actieplan Dakloosheid is in december 2022 landelijk vertaald naar bestuurlijke afspraken tussen zorgaanbieders, gemeenten, woningcorporaties en het Rijk, om integraal samen te werken aan het beëindigen van dakloosheid in 2030. Het is nu aan alle regio's in Nederland om de ambities uit het Nationaal Actieplan verder uit in een eigen Regionaal Actieplan. Wij werkten samen in de regio Gelderland-Zuid aan dat Actieplan.

Dit Actieplan (bijlage 2) ligt hier aan u voor.

2. Doel / meetbaar effect

Het Actieplan is de basis van de regionale samenwerking op de aanpak van dak- en thuisloosheid. Het ultieme doel is om dak- en thuisloosheid volledig uit te bannen.

3. Wettelijke- en beleidskaders

- Beleidsnotities, visiedocumenten of startnotities:

- *Landelijk Actieplan dak- en thuisloosheid* (2020, Ministerie van VWS).
- *Kamerbrief dak- en thuisloosheid in Beeld* (2021, Ministerie van VWS).
- *Regionaal beleidsplan Samen Dichtbij!, GGZ Beschermd Wonen - Maatschappelijke opvang 2020 – 2022* (Z17-47724)
- *Regioplan Beschermd Wonen* (2022) (Z.031266)

- Wettelijke taak:

- *Wmo 2015* (Wet maatschappelijke ondersteuning): Gemeenten hebben de taak om maatschappelijke opvang en begeleiding te bieden aan dak- en thuislozen.
- *Participatiewet*: Via de Participatiewet kunnen gemeenten werk- en re-integratieondersteuning bieden aan kwetsbare mensen, waaronder (dreigend) daklozen die (financieel) afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering.
- *Jeugdwet*: Regelt de zorg voor jongeren die dakloos zijn of dreigen te raken
- *Grondwet*: art.22: De bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp en zorg der overheid.
- *Huisvestingswet*: art. 4, lid. 1: De gemeenteraad kan, indien dat noodzakelijk en geschikt is voor het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte, een huisvestingsverordening opstellen.
- *Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (nog niet geldig)*: Gemeenten worden verplicht een urgentieregeling op te nemen in hun huisvestingsverordening. Naar verwachting wordt hier ook de groep 'woningzoekenden zonder vaste verblijfplaats die deel uitmaken van een gezin met een of meerdere minderjarige kinderen' als verplichte urgentiecategorie aan toegevoegd.

4. Argumenten

1.1. *We organiseren huisvesting, zorg en ondersteuning van onze inwoners zo dichtbij mogelijk.*

Een belangrijk uitgangspunt van het Actieplan is dat we in 2030 75% van de dak- en thuisloosheid lokaal of subregionaal oplossen. Dat doen we door preventie (voorkomen dat mensen dak- of thuisloos worden), maar ook door het bieden van onderdak. Dat houdt in dat een groot deel van de inwoners van onze gemeente in de toekomst minder afhankelijk is van de opvang in Nijmegen, maar ze ook lokaal of subregionaal opgevangen kunnen worden.

1.2. *We geven richting aan de acties die in Gelderland-Zuid nodig zijn om dak- en thuisloosheid op te lossen.*

Vaststelling van het Actieplan door alle betrokken gemeenten zorgt voor het committeren aan de hoofdlijnen en doelstellingen. Met het vaststellen geven we richting aan de acties die in Gelderland-Zuid nodig zijn om de problematiek rondom dak- en thuisloosheid tegen te gaan. Het vormt het kader, waarop het concept-Regionaal Uitvoeringsplan wordt uitgewerkt.

1.3. *Een goede huisvesting voorkomt (verergering van) problemen bij dak- en thuislozen.*

Dak- en thuisloosheid leidt tot (verergering van) problemen. Veel dak- en thuisloze mensen kampen met mentale, financiële, relationele en andersoortige problemen. Door hen de rust van een onderdak te bieden, nemen we de stress weg die het niet hebben van onderdak veroorzaakt en vergroten we de kans op een sneller herstel.

1.4. *Regionale samenwerking is nodig om dak- en thuisloosheid effectief te bestrijden.*

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het zorgen dat inwoners in geval van dak- en thuisloosheid terecht kunnen bij de maatschappelijke opvang (MO), die fungeert als vangnet wanneer er geen andere oplossing is. Omdat deze voorzieningen specifieke expertise vereisen, werken gemeenten hierin nauw samen. Daarnaast bevat de aanpak van dak- en thuisloosheid ook lokale aspecten. Op lokaal niveau is preventie, voldoende huisvesting en passende ondersteuning essentieel.

5. Kanttekeningen

1.1. We breiden de doelgroep urgenten uit.

In het Actieplan gaan we uit van de huisvesting van alle dak- en thuislozen. Uitgangspunt is daarbij dat 75% van de dak- en thuislozen uiteindelijk lokaal of subregionaal opgevangen wordt. Een groot deel van die dak- en thuislozen is niet wettelijk urgent. Dat houdt in dat we ons met het vaststellen van het Actieplan een doelgroep toevoegen die drukt op het aantal vrijkomende sociale huurwoningen. We hebben op dit moment onvoldoende zicht om te kunnen aangeven hoeveel mensen per jaar in aanmerking moeten komen voor urgentie. Daar komt bij dat we regionaal ook nog afspraken moeten maken over de spreiding van de verplicht urgente doelgroepen. Dat verwerken we vervolgens in de huisvestingsverordening die we naar verwachting in 2026 aan de gemeenteraad voor zullen leggen.

Bij de uitwerking van het Actieplan in het Uitvoeringsplan was het beperken van de druk op de sociale huurwoningen een aandachtspunt. We willen er voor zorgen dat er ook sociale huurwoningen beschikbaar blijven voor 'regulier woningzoekenden'. Dat is dan ook de reden waarom we bij de uitwerking van de triage in 2026 goed kijken op welke manier de dak- en thuislozen geholpen moeten worden. Dat kan in onze optiek ook bijvoorbeeld door de huidige woonsituatie te accepteren als die niet leidt tot toename van problemen is en door alternatieve woonvormen zoals kamerbewoning aan te bieden.

1.2. De kosten vallen mogelijk hoger uit dan vooraf was geraamd.

Het Regionaal Actieplan dak- en thuisloosheid betreft primair een visie omschrijving, uitgangspunten en kaders. Dak- en thuisloosheid is een complex probleem dat onderhevig is aan maatschappelijke ontwikkelingen en het is dan ook geen zekerheid dat de gestelde doelen behaald worden binnen de daarvoor beschikbare (financiële) kaders. In het Uitvoeringsplan staat dat we de kosten voor de maatschappelijke opvang willen beperken en de uitgaven binnen de beschikbare rijksmiddelen willen brengen. De eerste jaren vraagt dat om een voorinvestering. Daardoor nemen de kosten in eerste instantie toe, voordat het beter wordt.

6. Financiële consequenties

Het Regionaal Actieplan beschrijft de visies, doelen en acties op hoofdlijnen, maar bevat nog geen gedetailleerde uitwerkingen van de financiën. Deze concrete financiële uitwerkingen zijn opgenomen in het concept-Regionale Uitvoeringsplan en het Lokale Uitvoeringsplan. Het concept-Regionaal Uitvoeringsplan is inmiddels opgesteld. De financiële consequenties van dat plan worden verwerkt in de regionale begroting.

Het opstellen van de Lokale Uitvoeringsplannen start in 2026. We gaan er nu van uit dat de bestaande beschikbare financiële middelen (zowel die uit de regiobegroting als die uit de eigen begroting) voldoende zijn om de kosten te dekken. We verwachten dat met de nieuwe aanpak op termijn de totale kosten voor de aanpak van dak- en thuisloosheid lager uitvallen dan de kosten die we zouden maken als we de bestaande werkwijze blijven hanteren.

Voor de financiering van Maatschappelijke Opvang wordt gewerkt met een regionale begroting voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, die jaarlijks door de 13 deelnemende gemeenten wordt opgesteld. Het is van belang om in 2026 goede regionale afstemming te bereiken over de financiën voor de komende jaren, zodat kan worden gestuurd op een passend en toereikend budget. Het uitgangspunt voor het financieel kader is dat we na 3 jaar binnen de beschikbare rijksbudgetten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen blijven.

7. Juridische consequenties

Vaststellen van het Actieplan heeft geen andere juridische consequenties dan zoals benoemd in het Actieplan.

8. Participatie

De participatie voor het Actieplan en het Regionale Uitvoeringsplan werd regionaal opgepakt. Daarbij zijn zorgpartijen en corporaties ook betrokken. De participatieraad betrekken we bij het Lokale Uitvoeringsplan.

9. Toekomstoriëntatie

Dit voorstel sluit met namen aan op het thema en 'Preventie en vroegsignalering'. Preventie is een belangrijk onderdeel van het Actieplan: We willen voorkomen dat mensen door het niet hebben van onderdak verder in de problemen komen. Daarmee verlichten we de druk op de centrale voorzieningen voor maatschappelijke opvang, maar zorgen we er ook voor dat mensen in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Daarnaast sluit het uiteraard aan op het thema 'versterken van de woon- en leefomgeving'. We hebben voldoende woningen en woongelegenheden nodig voor onze inwoners.

10. Uitvoering

- Planning
Het Actieplan betreft alleen hoofdlijnen. In het concept-Regionaal Uitvoeringsplan werkten we deze hoofdlijnen verder uit. Daarbij stonden we stil bij de kosten en risico's. Doel is het Regionale Uitvoeringsplan vooruitlopend op de vaststelling van het Actieplan door de colleges vast te stellen, onder voorbehoud van goedkeuring van het actieplan door de gemeenteraden.

In 2026 werken in de triage verder uit. Dat verwerken we vervolgens in de lokale huisvestingsverordeningen. Daarnaast starten we met het opstellen van het Lokale Uitvoeringsplan.

Actie	Periode
Vaststelling Regionaal Uitvoeringsplan in de colleges van Gelderland-Zuid	Q1 2026
Opstellen Lokale Uitvoeringsplannen in de colleges van Gelderland-Zuid	Vanaf Q3 2026

- Communicatie
We betrekken de corporaties bij de verdere uitwerking van het Actieplan. Bij de uitwerking van het Lokale Uitvoeringsplan beschrijven we ook de wijze waarop we de communicatie daarover vorm geven. Daarbij betrekken we ook de participatieraad.
- Evaluatie
In het uitvoeringsplan werken we de wijze van evaluatie verder uit. Idee is om dat te doen op basis van halfjaarlijkse werkconferenties.

11. Bijlagen

1. Raadsbesluit
2. Regionaal Actieplan dak- en thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032
3. Concept-Regionaal Uitvoeringsplan dak- en thuisloosheid

Burgemeester en wethouders van Buren,

H. Verhoef
secretaris

H.M. Ostendorp
burgemeester